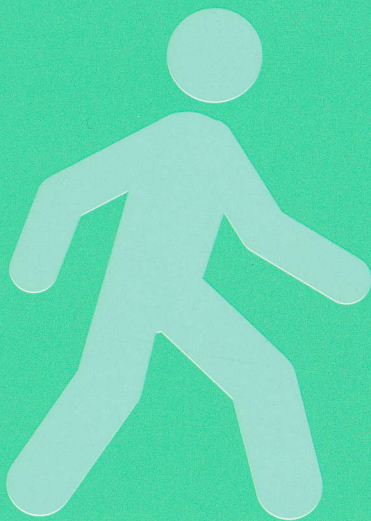

Cum să trăiești în oraș

Respect pentru oameni și cărți

Hugo Macdonald

**THE
SCHOOL
OF LIFE**

 VELANT
CĂRȚI ÎNSEMNATE.

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

**HUGO
MACDONALD**

Cum să trăiești în oraș

Traducere din limba engleză

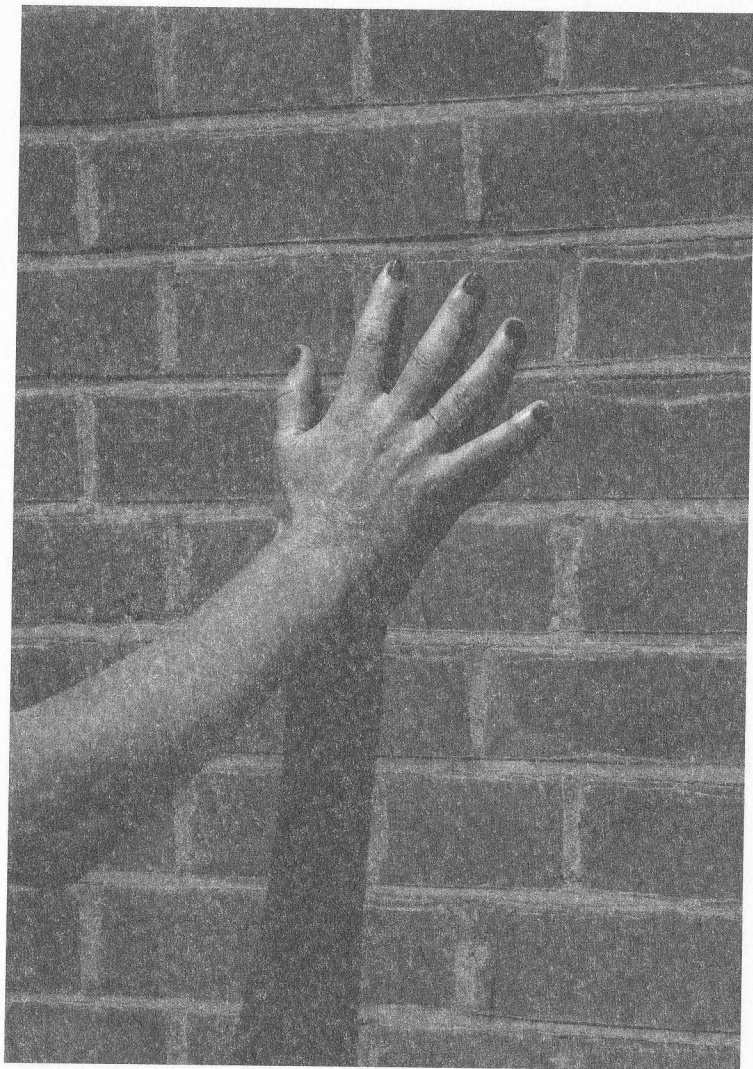
de Radu Șorop

 VELANT
CĂRȚI ÎNSEMNATE.

Cuprins

Introducere	7
1. Cum să-ți simți orașul	21
2. Cum să întreții relații cu ceilalți	53
3. Cum să fii puternic și cum să fii maleabil	91
4. Cum să te miști și cum să rămâi locului	115
5. Cum să oferi ceva înapoi și să crești	139
Concluzie	157

1. Cum să-ți simți orașul

Cum se simte orașul tău?

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Scris de: [illegible] / Editat de: [illegible] / Traducere de: [illegible]

„Sufletul orașului este acea parte a lui care nu are nicio valoare din punctul de vedere practic al existenței: este pur și simplu poezia lui, un sentiment care este în sine absolut, deși atât de evident parte din noi înșine.“

(Le Corbusier, The City of To-morrow and Its Planning, Orașul de mâine și planificarea lui)

A face cunoștință cu orașul tău

Primul pas pentru a stabili o relație bună cu orașul în care trăiești este să i te faci cunoscut și vice-versa: precum într-o relație inter-umană. Acesta este un exercițiu în înțelegerea naturii orașului tău, care sunt lucrurile pe care le reprezintă, care sunt valorile lui și felul în care ele au fost modelate. De asemenea, te ajută și să identifici locul în care tu te potrivești în ansamblul orașului. Eu numesc asta „a-ți simți orașul.“

Întrebându-i pe oameni dacă înțelegeau ce vreau să spun când vorbeam despre a simți un oraș, am fost surprins de cât de variate erau răspunsurile lor. Acopereau toată gama, de la cele pragmatice (a cunoaște la perfecție sistemul de metrou sau a fi capabil să ajungi din locul A în B plimbându-te la pas în loc să apelezi la transportul public) până la cele culturale (să parcurgi canonul de literatură care acoperea trecutul orașului sau să faci o incursiune în moștenirea lui muzicală). Iar apoi, există pași senzoriali mai puțin cuantificabili. Prin asta mă refer la o abordare fizică a orașului în care locuiești. Mergi la o clădire sau un

monument, unul care să aibă o însemnătate personală mai degrabă decât obiectivele turistice pe care le-ai putea vedea pe o carte poștală (deși și acestea sunt în regulă dacă ai o legătură cu ele care depășește simplul lor statut „iconic“). Atinge-l cu palmele deschise. Mângâie-l cu ochii închiși. Încearcă să îl simți și să te gândești la oraș ca la un întreg prin intermediul acestei senzații. Ar putea suna copilăros, dar există un sâmbure de adevăr în ideea că toate clădirile, dar și orașele luate ca întreguri, sunt receptacule ale energiei și memoriei.

Ce vei simți? De fapt, este un gest simbolic: acțiunea de a dedica un răstimp pentru a te putea concentra și reflecta, ajutată de simțul atingerii. Este exact ca atunci când te așezi pe o bancă inscripționată cu o plăcuță dedicată unei persoane pe care nu o cunoști, și totuși, acest lucru te face să simți ceva. Este o modalitate de a atrage orașul, o imensă masă intangibilă de istorie, cultură, clădiri și oameni, în căușul palmei tale și de a-l simți fizic; dar și, poate, emoțional. Nu faci altceva decât să reduci acea scară inimaginabilă la una mai ușor gestionabilă. Este ca și cum ai da literalmente mâna cu orașul. În cazul meu, mi-am dat seama că funcționează mai bine cu acele clădiri vechi construite din piatră, marmură sau cărămidă, unde te poți impregna de istorie prin materialele sensibile care-și arată vârsta în urma uzurii anilor. Dar chiar și luciul rece al unui perete-cortină de sticlă îți poate oferi înapoi ceva interesant.

Atingerea clădirilor mi-a indus iubirea pe care o nutresc pentru mai multe orașe. Instantaneu, îmi vine în minte Roma: un loc unde poți atinge clădiri (sau fragmente din ele) care datează dinainte de creștinism. Poți efectiv simți istoria pe care o degajă, făcându-te să te simți mărunț în comparație cu măreția lor. Să mă cațăr pe ruinele monumentale din marmură ale clădirilor Romei Imperiale a adus trecutul la viață pentru mine. Helsinki

este un alt oraș către care m-am deschis prin intermediul atingerii; clădirile solide și masive, proiectate să îndure chiar și cele mai aspre ierni, au o robustețe blajină și tonică proprie lor, care te face să te simți în siguranță, foarte asemănătoare cu cea manifestată de finlandezi ca atare. În New York, sunt fascinat de marginile clădirilor din Manhattan, de unghiurile drepte care configurează harta străzilor, aruncând lumina puternică a zilei în beznă. Om versus natură.

Atunci când sunt întrebați despre sentimentele pe care traiul urban le evoca lor în persoană, oamenii răspund deseori că orașul îi copleșește. Nu e de mirare date fiind presiunea și viteza, implacabilitatea și dificultatea de a-ți face timp pentru repaus. A simți orașul în care locuiești este un exercițiu foarte util pentru a încetini ritmul și a stabili o legătură; pentru a sădi un sentiment de apartenență, un simț de posesiune de mică amploare, dar tangibil. O rădăcină.

Identifică valorile orașului tău

În ultimile decenii, orașele au fost deturnate de echipele de marketing și brand-uire, ceea ce face stabilirea unei conexiuni autentice cu propriul tău oraș o sarcină ceva mai delicată. Prin intermediul panourilor, reclamelor, sloganurilor și a unui prea-plin de mărfuri ni se spune că orașul nostru înseamnă un lucru, când propriile noastre experiențe sunt adeseori foarte diferite. Disparitatea poate fi debusolantă.

Orașul în care trăiești nu este o marcă. Ar putea fi astfel prezentat pentru a atrage dezvoltatori și afaceri, investitori străini și turiști, dar relația pe care o ai ca locuitor cu orașul tău trebuie să fie mai personală decât o imagine preluată de pe un panou sau flecuștețul stereotipic vândut într-un magazin de suveniruri.

Vei înțelege mai bine Edinburgh dacă îți petreci mâna peste asprimea colțuroasă a crenelatului Scott Monument decât dacă vei cumpăra un tam-o'-shanter¹ cu o perucă roșcovană atașată. Sloganul de marketing „Incrediburgh“ nu reușește nici el să surprindă esențialul. N-am fost niciodată în Wellington, iar „Absolutely Positively Wellington²“ mă inspiră prea puțin să-l vizitez.

Pentru a înțelege valorile unui oraș este nevoie de timp și muncă de cercetare, dar efortul merită cu siguranță. Prin valori înțeleg: care sunt lucrurile pe care le reprezintă orașul? Care sunt caracteristicile lui particulare? Dacă ar fi o persoană, cum i-ai descrie caracterul? Din ce este făcut „sufletul“ lui, așa cum ar spune Le Corbusier?

Răspunsurile se află undeva la intersecția dintre istorie, cultură, topografie și climat, anumite orașe înclinând în anumite direcții mai mult sau mai puțin decât altele. E un sentiment pe care ți-l dă amestecul dintre persoane și loc. Orașele fostelor națiuni imperiale au tendința de a purta încă fastul acela într-insele, fie că este vorba despre dimensiunile clădirilor, lățimea străzilor (cu atât mai potrivite procesiunilor) sau de aerul discret de trufie care încă mai contagiază populația. Londra, Paris, Lisabona, Madrid, Viena, Roma, Berlin, Istanbul: capitalele europene excelează la acest capitol. Prin contrast, marile orașe industriale americane arată, funcționează și se simt precum niște mașinării. Mai tinerele orașe asiatice lasă o impresie mai efemeră și digitală, purtând marca arhitecturii și planificării

¹ Nume specific dat beretelor tradiționale pe care le poartă bărbații scoțieni, după numele personajului Tam o'Shanter din poemul cu același nume de Robert Burns (n.tr.).

² Joc de cuvinte în limba engleză, expresia „absolutely positively well“ însemnând „absolut și pozitiv în regulă“ (n.tr.).

urbane ajutate de calculator. Și mai tinerele orașe din Emirate dau senzația de ireal, distopic și hipnotic prin ambițiile lor care se ridică printre nori, precum niște miraje în deșert.

Aceste generalizări sunt un punct de pornire, un fundal sau un cadru pentru a săpa mai adânc și a descoperi idiosincraziile care stau la baza orașului în care trăiești. Aceste valori ne vorbesc într-un mod distinct fiecăruia dintre noi. Atunci când compar ceea ce cred eu că ar fi valorile londoneze cu cele ale unui prieten, ele pot diferi drastic în funcție de felul în care tratăm propria noastră relație cu orașul, de ce alegem să observăm și ce lăsăm în spatele cortinei. Pentru mine, Londra e stoică. Este ermetică și dură (deși are și câteva elemente blânde). Este modestă și mândră, deși poate nu atât de mândră ca Parisul. Este destul de rigidă și demodată, dar temerară. Mă gândesc la ea ca la o rudă bătrână plină de povești, care bodogăne mereu și căreia îi place să comande. Întâlnesc aceste calități ale ei în locuri neașteptate: în clădirile dezafectate, în rândurile de terase victoriene și chiar în noile și nefericitele ei construcții. Le simt în timpul orei de vârf când plouă. Pe strada plină ochi din fața unui pub scăldat în lumina asfințitului. Recunosc aceste calități în perspectiva lui Charles Dickens asupra Londrei și, de asemenea, în jurnalele lui Samuel Pepys. Le văd în picturile lui Monet și Turner, le aud în muzica celor de la The Kinks și Rolling Stones; sumbre și severe, dar totuși, în mod paradoxal, mângâietoare și fascinante în același timp. Asta, pentru mine, este Londra.

Trebuie să definești ce reprezintă pentru tine exact orașul în care locuiești și care sunt valorile pe care ți le inspiră. Numai atunci te poți înhăma la sarcina de a-ți da seama unde este locul tău în acest ansamblu. E crucial ca tu să aduci ceva din propria persoană orașului, dar cred că și sentimentul de smerenie este la rândul lui potrivit. Ca în majoritatea situațiilor, găsirea unui

echilibru este esențială: nu fi atât de timid încât să îi permiți orașului să te umple precum un recipient gol, dar, în mod egal, nu intra într-o relație cu orașul cu intenția de a face în așa fel încât el să se plieze pe tine. Găsește-ți nișa. Identifică acele laturi ale personalității orașului tău cu care rezonezi și prețuiește-le. Șadești semințele care vor crește într-un sentiment de apartenență la orașul tău, care, mai apoi, se va transforma într-un simț al proprietății.

Pe scurt, acest proces este o metodă de a-ți folosi inteligența emoțională în relația pe care o ai cu orașul tău. Sunt uimit de numărul de oameni cu care dialoghez și care văd orașul ca pe o entitate pasivă și inanimată, ceva cu care nu s-ar fi gândit niciodată să încerce să lege o relație. Ar putea recunoaște faptul că uneori orașul îi deprimă sau îi înveselește, dar nu și-au dat seama că ei dețin cheile acestor reacții sau că stă în puterea lor să cultive și să consolideze această relație. După cum Edward Glaeser spune în cartea sa *Triumph of the City (Triumful orașului)*: „Trebuie să ne eliberăm de tendințele noastre de a vedea orașele ca pe o adunătură de clădiri și să ne amintim că orașul adevărat este făcut din carne, nu din beton“.

Un sentiment al locului

După ce am subliniat nevoia de a aduce orașul la o scară gestionabilă pentru a putea stabili o relație cu el, recomandarea de a găsi un loc din care să poți cuprinde cu vederea cât mai mult posibil din oraș sună contradictoriu. Dar fără asta și vizitează-l în mod regulat. Orașele sunt uimitoare în adevăratul sens al cuvântului, iar a rămâne frecvent mut de uimire în fața habitatului tău este un lucru pozitiv. Te ajută să privești lucrurile dintr-o

perspectivă mai largă; te ajută să-ți amintești că mediul în care trăiești este mai mult decât suma persoanei și existenței tale, a grijilor, speranțelor și temerilor tale. După cum este util să simți și să înțelegi orașul din propria ta perspectivă, la fel de folositor este și să fii redus la tăcere de el. Există un motiv pentru care atât de multe filme a căror acțiune se desfășoară în orașe includ cadre panoramice, din elicopter, ale peisajului urban. Parizienii ar putea urî asta (într-o asemenea măsură încât au interzis clădirile peste o anumită înălțime după ce a fost construit), dar provoc pe oricine să nu se simtă mișcat de vederea deasupra Parisului de pe acoperișul Tour Montparnasse. Însă nu trebuie să găsești o clădire înaltă, ca să nu mai vorbim de a te urca într-un elicopter: de fapt, găsesc că o panoramă transversală sau din afara orașului, mai degrabă decât cea de sus în jos, îți înlesnește legarea unei conexiuni cu peisajul unui oraș. (Pionierul urban danez Jan Gehl are o minunată ilustrație care arată cum oamenii sunt din ce în ce mai detașați de viața reală cu cât etajul clădirii în care se află este mai sus.)

În Londra, eu merg în Nunhead Cemetery, unul dintre marile cimitire victoriene. Nunhead se află într-o tristă stare de decrepitudine, nici pe departe atât de atent-îngrijit ca rudă sa mai celebră din Highgate. Dar asta nu face decât să adauge atmosferă locului. Urcând printre mormintele și monumentele funerare coșcovite, năpădite în diverse stadii de iederă și mărăciniș, ieși din pădurice pe un delușor cu o singură bancă. Iar din acel luminiș, ai o superbă priveliște deasupra centrului Londrei, cu St Paul's încadrată chiar în mijloc. Surpriza pe care o simți în fața peisajului îți taie respirația și îți provoacă sentimente care depășesc o banală nostalgie. Din acest loc, simt Londra într-un mod intens.